

Maja Lunde

KOŇ PRZEWALSKÉHO

KŎŇ
PRZEWALSKÉHO

MAJA LUNDE

KŮŇ
PRZEWALSKÉHO

Z nóřiny preložila
EUBOMÍRA KUZMOVÁ

slovar

Copyright © 2019 by Maja Lunde
First published by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS, 2019
Published in agreement with Oslo Literary Agency in
conjunction with Livia Stoia Literary Agency
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2021
Translation © Ľubomíra Kuzmová 2021
Cover & Illustrations © Lenka Šturmankinová 2021

ISBN 978-80-556-4467-7

Preklad vznikol vďaka finančnej podpore z Fondu na podporu
umenia vo forme štipendia z verejných zdrojov.

u. fond
na podporu
umenia

Táto kniha bola preložená vďaka láskavej podpore
Nadácie NORLA (Norwegian Literature Abroad).

NORLA
NORWEGIAN LITERATURE ABROAD

This translation has been kindly supported
by NORLA (Norwegian Literature Abroad).

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať
ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými,
ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom
súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne,
bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Jesperovi, Jensovi a Linusovi

Eva

Heiane, Akershus, Nórsko 2064

ŽREBCA PUDILA KU kobyle tajomná sila, akoby bol v opojení. Pud ho načisto opantala a on sa stával nepričetným, zdiveným. Ako človek som takéto silné telesné nutkanie sotva mohla pochopiť. Pravda, boli časy, keď som sa aj ja dala stiahnuť pod hladinu, keď som sa uvoľnila z tuhého zovretia, no vždy len na pár minút, a aj to bolo dávno, taký luxus si už dnes nemôžem dopriať. Moje konanie poháňa jediný pud, a tým je hlad. Hlad môže človeka donútiť k iracionálnemu správaniu, môže ho priviesť k šialenstvu, hladný človek je schopný všetkého.

So zvieracími pudmi sa nedá vyjednávať, a tak som kobylu Nike musela chrániť. Hrímfaxi sa totiž nemienil vzdať, hoci sa Nike so žriebätkom Pumou nachádzali za ohradou. Kobylia ruja mámila samca k ohradenému pasienku, mohla som kričať a rozhadzovať rukami, koľko som len chcela. Vlni na jeseň prišla Nike o svojho partnera, žrebca Hummela. Bol už starý a vysilený, nechcela som, aby sa trápil. Nike tak ostala sama. Vedela som, že sa neupokojí, kým nebude žrebná. Nemohla som jej však urobiť po vôli, pretože bola jednou z mála divých kobýl na svete, patrila do druhu tachi, kým Hrímfaxi bol len úplne obyčajný kôň domáci, ktorého Richard pustil na slobodu, keď pred rokom nadobro odišiel zo susedného statku. Žriebä, ktoré sa narodí z divého a domáceho koňa, zdedí väčšinu vlastností po domacom koňovi. Rodokmeň

by vyhynul už po dvoch generáciách a všetko úsilie vložené do prevozu kobyly až sem, všetka práca vynaložená na zachovanie jej druhu na zemi by bola zbytočná.

„Choď preč, Hrímfaxi!“

Žrebec sa obtieral o ohradu, pchal si papuľu k Nike, pokúšal sa dostať do jej blízkosti. Kobyla ho pri tom povzbudzovala, nadvihla chvost, obrátila k nemu zadok.

Pribehla som bližšie, mávajúc rukami.

„Zmizni! Už aj!“

Hrímfaxi zaerdžal, chvíľu sa ošival, prešľapoval na mieste a napokon sa vzdialil s ohrdnutou zadnicou.

„Na to môžeš zabudnúť!“ zakričala som za ním. „Nájdi si seberovného koňa!“

Dlho už na nich nebudem musieť takto dozeráť. Bol september, Nike sa začínalo šesťmesačné obdobie bez ruje, šesť pokojných mesiacov pre ňu aj pre mňa. Cez zimu som mala všetko pod kontrolou, správanie zvierat aj domácnosť. Kým sme mali v komore dostatok jedla, kým nenastali snehové metelice, kým nevypadla elektrina, život v zime neprinášal nijaké prekvapenia.

Podišla som až k ohrade, oprela sa o stĺp a natiahla ruky k mojim divým koníkom.

„Dobré ráno, Nike. Ahoj, Puma.“

Obrátili ku mne hlavy, spoznávali môj hlas. Najprv ku mne pribehla Puma, na tenkých, rýchlych nôžkach, bola na svete len krátko, robila neisté, opatrné kroky. Vystrčila papuľu cez ohradu a potichu zafunela.

„Či pre vás niečo mám?“ usmiala som sa. „Čo myslíš, mám pre vás niečo?“

Vopchala som si ruku do vrečka.

„Áno, mám, ale iba dnes.“

Potom prišla ku mne aj Nike. Keď mi v ruke zbadala mrkvu, rozšírili sa jej nozdry.

„Nech sa ti páči, krásavica,“ podala som mrkvu Pume. Len malú, keďže žriebä bolo primladé, nevedelo ešte stráviť inú potravu ako materské mlieko.

Nike dupla nohou.

„Už to bude, vydrž chvíľu, dostaneš aj ty.“

Podala som jej najväčšiu mrkvu. Bleskovo jej zmizla v papuli, ozývalo sa hlasné chrúmanie.

„Ise ani muk,“ povedala som.

Nike zafunela, zavrтела chvostom.

„Či je Isa prísna? Áno, moja dcéra je prísna.“

Chvíľu som tam stála a pozorovala ich, ale keď si ma nevšímali, otočila som sa a ponáhľala sa spať na statok. Bol piatok, nákupný deň, potrebovala som zájsť do prístavu. Sem-tam sa ešte zjavil nejaký rybár či poľovník. Sliedky nám za posledný týždeň zniesli veľa vajec, možno o ne niekto prejaví záujem.

Prebehla som okolo zavretého stánku, na ktorom boli rozbité okná a vyblednuté reklamné plagáty, obišla som ohradu, kde sme kedysi chovali rôzne druhy mačkovitých šeliem, prešla som popri močarisku, ktoré môj starý otec vybudoval na prelome tisícročia na ochranu ohrozených obojživelníkov, a okolo ohradeného hája, kde sa ukrývali vlky, najplachší živočíšny druh, o ktorý sme sa kedysi starali.

Zvieratá sa u nás mali dobre po všetky tri generácie, čo sme ako rodina prevádzkovali zoológický park. Dávali nám to najavo tým, že nám rodili potomstvo. Návštevníci prichádzali za zábavou aj vzdelaním, najväčšou atrakciou boli pre nich mláďatá. Pri pohľade na ne pišťali a smiali sa, ukazovali prstom a vykrikovali, pozri, pozri, aké sú zlaté, sú neskuťočne zlaté! Raz sa snežnému leopardovi narodili trojičky, bola to senzácia. Ešte nikdy sme nemali toľko návštevníkov. My sme však nový život vždy brali s veľkou vážnosťou. Pamätám sa, že nás ostatné deti pokladali za čudákov. Keď k nám niekto prišiel na návštevu, cítili sme sa trápne, pri stole sa totiž rozprávalo o párení a gravidite zvierat. A keď sa narodili nové mláďatá, starali sme sa o ne ako o vlastné deti. Veď to aj boli naše deti. Nie, nie sú naše, nepatria nám, patria sebe, vravieval otec, a našou úlohou je zabezpečiť, aby sa mali čo najlepšie, aby mali chuť privádzať na svet nový život.

Snežné leopardy sme však už dávno nemali, prišli sme aj o väčšinu ostatných zvierat, zostalo mi ich len zopár. V pôvodnej, rozľahlej časti

parku, kde sme kedysi mávali vlky, pobývala malá svorka lesných sobov. Nebol to ohrozený druh, soby boli do veľkej miery sebestačné, preto som ich zatiaľ nevy pustila na slobodu. V klietke som naďalej držala dve samičky sokola sťahovavého, ktoré sa nakazili svrabom. Nevyžadovali si veľa opatery, ale bála som sa, že keď sa o ne prestanem starať, uhynú. Zostala mi len jedna divá mačka, bývala sama v najzápadnejšej časti parku, nechcela som ju pustiť, pretože by sa určite spárila s mačkou domácou a jej rodokmeň by vyhynul. A ešte som, pravdaže, mala Nike a Pumu, moje najcennejšie tvory. Tie som chránila ako oko v hlave.

Divé kone priviedla do Heiane moja sestra Anna, už od malička o nich rozprávala. Pamätám sa, ako dookola pozerala tie isté filmy na Youtube, sedávala s iPadom na kolenách, na ušiach slúchadlá, pred očami jej na obrazovke cválali kone. O odkúpenie žrebca a kobyly z jednej rezervácie vo Francúzsku sa usilovala niekoľko rokov a napokon sa jej podarilo zaradiť Heiane do medzinárodného šľachtiteľského programu. Nike a Hummel patrili k posledným koňom, ktoré si zoologické záhrady navzájom predali. Kone domáce ako Hrímfaxi prežijú za každých okolností, ale divých koní je na svete príliš málo. Dúfala som, že keď všetko toto pomínie, keď sa život ustáli a nadviažeme kontakt s ostatnými partnermi, podarí sa nám k Nike zohnať nového žrebca. Veď v Mongolsku možno divé kone stále žijú. Bolo ich tam predsa veľa. Hádám z nich ešte nejaké ostali.

Nike a Puma dostali mená podľa tenisiek. Dala im ich Anna, tak ako všetkým našim zvieratám. Nazývala ich podľa vyhynutých predmetov, značiek oblečenia, elektroniky, hodín a áut. Ise to pripadalo vtipné, ešte aj dnes sa na menách zvierat smeje. Mne však príliš pripomínali Annu. Nielen jej zmysel pre humor, ale aj jej činorodosť. A istú hmatateľnosť, tieto dve veci azda spolu súviseli. Anna bola človek, ktorý vyžaroval energiu a po ktorom niečo ostávalo.

Anna však bola preč, jej výrazný hlas, neposedné telo. Opustila Heiane, opustila nás aj kone, tvrdila, že odchádza len na pár mesiacov. No už sa nikdy nevrátila. Keď som s ňou hovorila naposledy, podarilo sa jej dostať celkom ďaleko na sever, až do Trøndelagu. Odtedy uplynul takmer rok. A potom sa nám pokazil telefón. V slúchadle nebolo počuť nijaký signál,

zostali sme úplne samy. Isa začala každý večer zamykať. Tu sme v bezpečí, povedala som a zvnútra som na dvere namontovala závoru.

„Kedy sa vrátiš?“ vyzvedala Isa.

Stála som pri aute, vychystaná do prístavu.

„Veď vieš, že to dopredu netuším. Možno dnes nikto nepríde. Možno ľudia nemajú nič na predaj. Aj minule som čakala niekoľko hodín.“

„Nemôžem ísť s tebou? O kravy sa postaráme, keď sa vrátíme.“

„Najlepšie bude, ak zostaneš tu.“

„Sama.“ Bojzljivo pokrčila plecami. „Nenaučíš ma už konečne šoférovať?“

„Máš iba štrnásť.“

„Nemyslím si, že nás niekto zastaví.“

Nesmelo som natiahla ruku a počuchrala jej vlasy.

„Budem sa ponáhľať.“

Nevytrhla sa mi, dovolila mi, aby som ju pohladila po hlave.

„Ak sa tu objavia nejakí cudzí ľudia, zamkni sa,“ prikázala som jej. „Zatiahni aj závoru.“

„Jasné.“

„A predstieraj, že nie si doma.“

„Viem, mama.“

„A pozri sa, či sú zavreté dvere do pivnice, nechcem, aby nám napršalo dnu.“

„Dobre.“

„Maj sa, dievčatko moje.“

Letmo som ju objala. Isa mi gesto opätovať, robila to však len v piatky. Už ma celkom dorástla a na čele sa jej objavili vyrážky, no líca mala ešte stále detsky hladké. Keď som myslela na Isu, predstavovala som si ju ako dieťa, a zakaždým, keď som ju zbadala, zľakla som sa. Bola dlhá, chudá a kostnatá, mala vypuklé, ostré lícne kosti a spod trička je vytŕčali drobné prsia. Ešte pred rokom vyzerala ako dieťa, no teraz sa pohybovala kolísavo, seabedome a premyslene, akoby sa chcela pred niekým ukázať. Ako keby sa mala pred kým ukazovať. Premýšľala som, či sa odteraz budem vždy lakať. Či ma pohľad na vlastné dieťa zakaždým prekvapí a či to tak majú všetci rodičia.

Isa ma prudko pustila, akoby si uvedomila, že na takéto objatie je už veľká. Chvíľu sme ticho stáli, potom zahanbene odvrátila tvár.

„Nezabudni na tie dvere do pivnice, dobre?“ pripomenula som jej, aby sa necítila tak trápne.

„Jasné,“ slúbila. „Ale teraz už choď.“

Nasadla som do auta a naštartovala. Obloha sa zatiehla, na predné sklo hlučne dopadli prvé kvapky dažďa. Isa ostala stáť na dvore, videla som ju v spätnom zrkadle. Keď som privrela oči, stále vyzerala, akoby mala sedem-osem rokov, nohy mala vytočené nabok ako vždy, jednou rukou si držala druhú, akoby sa objímala. Prehltla som a sústredila sa na cestu.

Prvých pár kilometrov som nikoho nestretla, no odrazu sa v ľavej časti vozovky zjavila akási skupinka. Matka, otec, dve dcéry. Každý z nich si niesol na chrbte batoh a spolu pred sebou tlačili neónovožltý cyklovozík plný osobných vecí. Tieklo z nich, tváre skrývali pod veľkými kapucňami, šaty mali tmavé od dažďa. Iba nápis na cyklovozíku vytrvalo svietil: *Sport Extreme*. Otec rodiny vystrčil palec, keď ma zbadal, tenký biely prst vytŕčajúci z chudej ruky, univerzálne znamenie, že bol jedným z nich, tulák.

Šliapla som na plyn a obišla ich čo najrýchlejšie, ani som sa nepozrela do spätného zrkadla, aby som nevidela, ako zareagujú.

Isa chcela, aby sme zo statku odišli a žili ako oni, na ceste. Aby sme opustili Heiane a vydali sa na sever tak, ako sa na sever vydávali všetci ostatní, v snahe dostať sa do mestečiek, ktoré ešte existovali, v úpornej snahe vyhľadať ľudskú spoločnosť, kde sa stále žilo ako kedysi. Celá Európa sa presúvala, bezcieľne, bez konkrétneho smeru. Ľudia sa túlili už mnoho rokov, sucho ich vyhnalo na útek. Sever zavrel hranice, keď som ešte bola malá. A potom nastal kolaps. A vojna. Sedem rokov bojovali, o jedlo, o vodu, no namiesto toho, aby energiu venovali príprave na nové podmienky, všetci sa sústredili len na víťazstvo. Nezvíťazil však nik, ostali len porazení.

Vojna sa skončila a zmizlo aj všetko, za čo bojovali. Dokonca i hranice zmizli.

Mali sme šťastie, že sme bývali tu, mali sme šťastie, že nás nezasiahli boje, že sme v studni mali vždy dostatok vody. Že sme mali statok,

domov, že sme si vedeli čosi dopestovať a že sme chovali zvieratá. Kým sme mali statok, nemuseli sme sa túlať. Nikto by to nemal spochybňovať. Keď nás však opustila Anna, niečo sa zmenilo. A keď potom odišiel aj Richard s rodinou a Isa prišla o svojich jediných kamarátov Agnes a Larsa, začala dobiedzať. Nechácala, prečo tu zostávame, ustavične frflala, znepokojovala sa, tvrdila, že zvieratá nám dávajú menej ako predtým, že začínajú starnúť, kravky aj sliepky, aj prasa Boeing, ktoré malo ísť na porážku už minulý rok na Vianoce. Richard s rodinou sa vybrali do Nordlandu. Mali príbuzných neďaleko Bodø, ktorí si vraj stále žili dobre. V mori bolo dostatok rýb a miestna spoločnosť ešte stále pripomínala malé mestečko. Keď som sa Isy občas spýtala, kam by sme šli, predstavovala si práve Nordland. Akoby sme mali dostatok síl, aby sme sa dostali až tam, akoby to drobné spoločenstvo ľudí ešte stále existovalo, hoci všetky ostatné zanikli. Ak by sme opustili náš statok, domovom by sa nám stala cesta.

Isa okrem toho zabúdala na zvieratá, nežili predsa len pre nás, tak ako sme my nežili len pre ne. Divých zverí nám v zoologickom parku zostalo len zopár, ale potrebovali ma. Predovšetkým Puma, nemohli sme ju tam nechať, najmä teraz, keď tráva vädla a vo vzduchu bolo cítiť závan skazy.

Keď som odchádzala zo statku, zľahka popýchalo, ale ako som sa blížila k prístavu, obloha sčernela. Hoci od posledného silného lejaka uplynulo niekoľko týždňov, zem bola stále premáčaná. Voda nemala kam odtečť a ja som si predstavila pivnicu, mala som pred očami, ako ju zalieva dážď, ako sa postupne plní vodou a hladina stúpa.

Dúfala som, že Isa zavrela dvere do pivnice. Keď husto pršalo, vonkajšie schody sa premenili na potok, a keby dvere ostali otvorené, voda by narobila ešte väčšie škody. V pivnici sme mali múku, v lete som výmenou získala dvesto kíl celozrnej múky, a zeleninu, hoci jej nebolo toľko, ako som po daždivom lete dúfala, okrem toho desať kíl ryže, ktoré sa mi podarilo zohnať pred pár týždňami. Keď pršalo naposledy, vrecia som vyložila vyššie. Ale možno nie dosť vysoko.

Pršalo stále hustejšie, obloha klesala čoraz nižšie, pripomínala obrovské hrozivé telo, ktoré sa skláňalo nad krajinou. Kvapky udierali na

strechu auta aj na korbu. Kým minulé leto bolo také horúce a suché, že nič nechcelo rásť a ustavične som sa bála požiaru, tento rok sme slnko ledva uzreli. Hoci som mala na sebe nepremokavú vetrovku, nohavice do dažďa a gumáky, mala som pocit, že som mokrá, a bolo mi chladno, dokonca aj v aute. Vlhkosť prenikla všade. Keď som bola malá, rozlišovali sme medzi dažďom a jasnou oblohou. Teraz sme rozlišovali medzi rôznymi druhmi zrážok. Najjemnejší dážď visel vo vzduchu ako hmľa, človek si sprvu ani nevšimol, že prší, a odrazu mal vetrovku posiatu perličkami dažďa. Mrholenie a poprčchanie, nevidela som medzi nimi rozdiel, ale podľa Isy bolo mrholenie slabšie ako poprčchanie. Okrem toho sme poznali spíšku, bezútešný dážď, ktorý padal kolmo na zem počas bezveterných dní. Pľuštový dážď poháňaný vetrom. A najintenzívnejší lejak, keď sa na oblohe otvorili výpusty, svet sa premenil na more a mne prišiel na um Noem.

Zišla som autom až k brehu a zaparkovala len pár metrov od móla. Heiane boli obchodným centrom tisícpäťsto rokov, bývali sme na naše dejiny hrdí, mali sme dokonca menšie múzeum, kde si návštevníci mohli prezrieť staré šperky a nástroje z čias, keď sa tu stretávali Vikingovia a vymieňali si tovar. Šperky už dávno niekto ukradol a z dediny vymizli všetky stopy minulosti. Heiane boli už len zhlukom domov a letných chatiek okolo nábrežia, roztrúsená zástavba sa ťahala nahor po okolitých svahoch. Kedysi boli domy biele a červené, veľké plochy natreté farbou, no teraz mali rôzne odtiene, vyzerali ako batikované. V niektorých ešte bývali ľudia, ale bolo ich čoraz menej, všetci moji známi sa už dávno odsťahovali. Všetci okrem Einara. Ten býval so svojimi kamarátmi v drevenom dome, ktorý patril k tým najkrajším v dedine. Kedysi slúžil ako hostinec pre námorníkov, no dnes z neho opadávala maľovka a sklo na panoramatických oknách prístavby bolo rozbité. Dom sa nachádzal na brehu mora, v minulosti boli ľudia za takú polohu ochotní platiť milióny. Ale v poslednom čase sa voda čoraz viac približovala, hladina mora neviditeľne stúpala, každý rok o niekoľko milimetrov. Vonku som nikoho nevidela, ani v oknách sa nesvietilo. Pokiaľ nestretnem Einara, bude všetko v poriadku. Bála som sa aj tulákov a ich zúfaleho hladu, no zatiaľ k nám na statok nik nezavítal, zrejme nikomu nenapadlo, že zarastená štrková

cesta by mohla niekam viesť, že by mohla viesť k ľuďom. Takže keď som večer čo večer otáčala v zámke kľúčom a zavierala závoru, mala som pred očami Einarovu unavenú drsnú tvár.

Nevyšla som z auta hneď, chvíľu som ostala sedieť a obzerala sa. V prístave panoval pokoj. Obchod zavreli už pred niekoľkými rokmi. Aj peniaze som prestala používať už pred niekoľkými rokmi. Platila som prevažne mliekom a vajcami, tých sme mali dosť po celý rok. V lete a na jeseň sme často mávali aj kukuricu a rôzne ovocie a zeleninu, ale v poslednej sezóne nám dážd' veľa vzal. Zeleninu a ovocie, ktoré sme si dopestovali, sme si nechávali pre seba, boli drahocenné, pretože kvety sme museli opeľovať ručne. Pomáhal nám divý hmyz, ktorý ešte nevyhynul, no s chovom včiel som sa už dávno rozlúčila. Úle teraz stáli v stodole, stále sladko voňali medom a včelím voskom, celý ten obrovský priestor voňal, občas som podišla tesne k úľom, nadýchla som sa nosom, cítila som, ako mi vôňa preniká do celého tela, a čudovala som sa, že tak dlho cítim, bola spomienkou na všetko, o čo sme prišli.

Mlieko a vajcia som vymieňala za mäso alebo ryby. Bielkoviny pre Isu. Niekedy sa v prístave objavili poľovníci, priniesli divinu z lesa: veveričku, diviaka, líšku, občas srnku či vlka, ale aj domáce zvieratá, ktoré niekomu ušli, divé psy a mačky. A straky, vždy strelili nejakú straku.

V prvých rokoch po kolapse ľudia rozprávali o tom, že všetky zvieratá uhynú, lebo sa narušil ekosystém. Keď prestane existovať jeden druh, prestane existovať celý systém. Zabúdali však, že ich nahradia iné druhy, že druhy sa prispôbia. A takisto zabúdali, že my ľudia zaberáme menej miesta ako pred kolapsom.

Tie druhy, ktoré prežili, sa mali lepšie ako v minulosti. Nie všetky druhy vtákov mohli existovať bez hmyzu. No všežravcov, ako sú vrany a straky, bolo stále viac. Žrali všetko, na čo natrafili: orechy, kompost, drobné vtáky, zdochliny, slimáky, červy, vajčká iných vtákov. Nevyberali si, usádzali sa všade, krmili svoje škriekajúce mláďatá v preplnených hniezdach, množili sa. Boli čím ďalej väčšie, plachtili po oblohe, vrieskali škrekľavým hlasom, pozerali na nás zhora, akoby im patril svet.

Za posledný polrok sa tu v piatky objavovalo čoraz menej ľudí, dokonca bol prístav občas úplne prázdny. Dnes tu kotvila len jedna loďka

s rybárom. Akýsi chlap, vždy sem chodili len chlapi, vždy bez sprievodu. Keďže som nikoho iného nevidela, osmelila som sa, otvorila som dvere na aute, vzala si košík a vybrala sa za ním.

Z polámaného polystyrénového boxu na mňa civela treska, vážila len zo dve kilá, ale mne a Ise by to stačilo. Povedala som rybárovi, že by som ju chcela kúpiť, a ponúkla som mu tri vajčká, ktoré som mala so sebou.

„Štyri,“ začal vyjednávať.

„Tri,“ nedala som sa. „Viac nemám.“

„Treska stojí viac ako tri vajcia, to dobre vieš.“

„Predpokladám, že už máš rýb plné zuby,“ argumentovala som. „Určite máš chuť na vajcia.“

Žmúril na mňa privretými očami.

„Mám aj dve čajky,“ povedal napokon. „Vymením ich za tie tvoje vajcia.“

Ukázal prstom na palubu, kde ležali dva mŕtve, zastrelené vtáky, oba od krvi. Po oblohe poletovalo niekoľko ich sestier a bratov, krúžili nad loďkou, akoby ich vražda súkmeňovcov urážala.

„Čajky nejeme,“ vyhlásila som. „Je ich málo, nesmiete ich strieľať. A navyše chutia hnusne.“

„Stačí ich poriadne okoreniť, potom nebudete nič cítiť.“

„Radšej by som si vzala tresku.“

„To chápem, je čerstvá. Chytil som ju včera, je čerstvá a čistá.“

„Čistá nie je, to dobre vieš. Dám ti tri vajcia.“

„Ale treska stojí štyri.“

„Počúvaj,“ zvýšila som hlas. „Mám dcéru, ešte sa vyvíja. Nemôžeme vajcia len tak porozdávať.“

„A ja mám dvoch synov,“ odvetil. „Dvojičky, majú osem rokov. Vidím ich zriedka, celý týždeň som na mori. Rýb je tak málo, že čoskoro budem musieť vyplávať aj cez víkend.“

„Aj ja mám syna,“ nedala som sa. „A muža. O jedlo sa delíme štyria.“

Pocítila som, ako mi po krku stekajú kvapky potu. Chcela som ísť domov, zhodiť zo seba nepremokavé oblečenie, upražiť rybu, podeliť sa s Isou, dosýta sa najesť.

„Tri vajcia,“ pokúsila som sa naposledy. „Prosím, viac nemám.“

Zodvihla som ruku ku krku, aby som si utrela pot. Pri tom pohybe zbystril pozornosť, začal po mne blúdiť pohľadom, dolu, na prsia, boky, prezeral si moje krivky pod hrubým neforemným oblečením.

„Kolko máš rokov?“ opýtal sa.

Takže bol jedným z nich. Okamžite som pohyb rukou oľutovala, mala som len nehybne stáť.

„Pre teba som stará,“ odvetila som.

Pokúsila som sa vystrieť, narovnať chrbát.

„Dám ti rybu zadarmo,“ povedal. „Kajuta je vyhriata.“

Uprene sa na mňa díval a ja som mu pohľad opätovala, prinútila som ho, aby sa mi pozrel do očí. Ak tu má niekto niečo ľutovať, hanbiť sa, tak si to ty. Pot mi stále stekal po krku, po kľúčnej kosti, pomedzi prsia, vlhké vlnené tielko sa mi lepilo na kožu, ani som sa nepohla.

Zrazu prudko sklopil zrak a zavrteľ sa, možno sa zahanbil. Osmelila som sa. Rýchlo som vybrala z košíka staré noviny, zohla sa k rybe a v papieri som ju zodvihla.

„Rybu si beriem. Za to, že si taký somár.“

Všimla som si jeho údiv, ale nehľadela som naňho, rýchlo som tresku zabalila do novín, bola klzká, skoro sa mi vyšmykla. Položila som ju do košíka, prsty som mala od krvi a slizu, utrela som si čelo, možno som krv mala aj tam.

„V poriadku,“ povedal. „Prepáč.“

„Kašli na to.“

„Neviem, prečo som to navrhol,“ kajaľ sa. „Počul som iných chlapov... a myslel som si...“

„Už to nenavrhuje,“ prikázala som mu. „Nikomu.“

„Pravdaže,“ zamrmľal. „Pochopil som.“

Ako vôbec mohol mať na také čosi chuť. Uvedomovala som si, ako vyzerám. Vlhké vlasy sa mi lepili na hlavu, pokožka mi v posledných rokoch zhrubla, tvár skostnatela, čeluste mi vystupovali, vyzerala som ako zviera, ako rys, akoby mojimi najsilnejšími svalmi na tele boli tie žuvacie. Ako starnúce zviera. Vlasy som si už dávno nefarbila, pretože už dávno sa žiadna farba nedala kúpiť, vyrastalo mi čoraz viac šedivých vlasov, vyzerala som na viac ako štyridsaťtri.

Rukou som si prešla po čele ešte raz, chcela som si zotrieť krv, ktorú som tam možno mala. Potom som vykročila, chystala som sa na odchod.

„Rád by som si vzal tie vajcia,“ poprosil.

„Pravdaže.“

Vybrala som z košíka tri vajcia, dve hnedé a jedno biele. Snažila som sa nemyslieť na jeho dvoch osemročných synov, možnože ani neexistovali, možno si ich vymyslel, tak ako som aj ja klamala o mužovi a ďalšom dieťati.

Opatrne si vajcia vzal. Tri vajcia za rybu. Vyhrala som, pretože ryba mala hodnotu minimálne štyroch vajec. Chcel ma okradnúť, no nakoniec som okradla ja jeho.

Odvrátila som sa od neho, trochu zahanbene, ale stále naštvaná. Musela som sa ponáhľať domov, preč od neho, domov za Isou.

Vtom som si ju všimla.

Na autobusovej zastávke stála akási žena. Tuláčka.

Na chrbte niesla menší batoh, iné tašky nemala.

A v ruke držala dáždník.

Dáždník. Nespomínam si, kedy som naposledy videla niekoho s dáždníkom. Snažila sa túto nezmyselnú striešku držať proti vetru, aby sa jej nevyvrátila. Bola úplne premočená, džínsy mala od vody tmavé, z remeňov na batohu jej tieklo cícerkom.

Pohla som sa k autu. Za ženu s dáždníkom som neniesla žiadnu zodpovednosť, ani za rybárových synov som neniesla žiadnu zodpovednosť.

Nutkalo ma však obzrieť sa za ňou, venovať jej ešte jeden pohľad.

Na chvíľu prestalo fučať a ona si mohla vydýchnuť. Vzpriamene čakala na zastávke, hoci bol cestovný poriadok dávno otrhaný a musela vedieť, že žiadne autobusy nepremávajú.

Rybár už uvoľňoval kotvu, ten sa jej určite nedotkne. Boli tu však aj iní. Einar s kamarátmi, ich špinavé ruky a agresívne správanie, keď si vypili na prázdny žalúdok. Boli hlúpi a smiešni, ale silnejší ako ona.

Spustil sa prudkejší lejak. Krajinou svišťal vietor, vháňal dážd' pod dáždník.

Znovu som si spomenula na dvere do pivnice, Isa ich určite zabudla zavrieť. Čo ak sa pokazí ryža.

Vytiahla som kľúč od auta, vopchala ho do zámky. Tuláčka stála odo mňa asi desať metrov, stretli sa nám pohľady. Tvár jej zatieňoval dáždnik, ale napriek tomu som ju dobre videla. Nehýbala sa, nežmurkala, pred jej pohľadom som sa nemohla schovať.

Z koša som zacítila pach ryby. Vzala som si ju za tri vajcia, jej skutočná hodnota bola päť.

Zodvihla som ruku, aj tá smrdela od rybieho slizu a krvi, určite som mala krv aj na tvári.

„Potrebujete pomoc?“

„Nie,“ odvetila žena.

Povedala to tak rýchlo, že som jej neverila.

„Kam idete?“ opýtala som sa.

Pokrčila plecami. „Na sever.“

„Autobusy nechodia.“

„Viem.“

„Nechodia už niekoľko rokov.“

„Áno.“

„Odkiaľ ste?“

„Z juhu.“

„Prišli ste stopom?“

„Áno, stopom. Najprv ma zviezli autom, potom kamiónom, znovu autom, loďou, autom a znovu loďou. Už si to presne nepamätám.“

„A čo ďalej?“

Zaškerila sa. „Ako som povedala, na sever. Ak tu chvíľu postojím, možno ma niekto zvezie.“

„Mali by ste ísť na hlavnú cestu,“ poradila som jej. „Tadiaľ chodí viac ľudí.“

„Dobre,“ povedala. „Ďakujem.“

Otvorila som dvere pikapu. Žena sa ani nepohla. Bola chudá, mierne sa kolísala z boka nabok, dokonca aj keď stála na mieste. Nebola oveľa vyššia ako Isa, no hoci bola drobná, alebo možno práve preto, líca mala okrúhle. Zrejme nepotrebovala veľa jedla, aby si udržala váhu, a možno len bola šikovnejšia a vedela si ho ľahšie zohnať. Navyše bola oči-vidne sama, nikomu nemusela nechávať tie najlepšie a najvýživnejšie